

Πότε πρέπει και πότε δεν πρέπει να οδηγούν οι ηλικιωμένοι

Ολο και πιο απαραίτητη γίνεται η αξιολόγηση της ικανότητας ηλικιωμένων για την παράταση ή τη διακοπή της οδήγησης, λόγω του αυξανόμενου ποσοστού ατόμων με άνοια σε αυτή την ηλικιακή ομάδα και του κινδύνου πρόκλησης ατυχημάτων, επισημαίνει η καθηγήτρια Εφαρμογών, στο Τμήμα Εργοθεραπείας του ΤΕΙ Αθηνών, Ιωάννα Κατσούρη, η οποία εκπονεί διδακτορική διατριβή με θέμα την επίδραση της άνοιας στην οδήγηση, υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας τους ΑΠΘ νευρολόγου-ψυχιάτρου Μάγδας Τσολάκη.

Μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, η κ. Τσολάκη και η κ. Κατσούρη απαντούν από κοινού σε ερωτήματα για τις περιπτώσεις που δεν θα πρέπει να οδηγούν οι ηλικιωμένοι, για τις παθήσεις που επηρεάζουν την ικανότητα οδήγησης ηλικιωμένων, για το πώς προσδιορίζεται το στάδιο της άνοιας κατά το οποίο απαγορεύεται η οδήγηση και για το τι έδειξαν οι μελέτες.

- Σε ποιες περιπτώσεις δεν θα πρέπει να οδηγούν οι ηλικιωμένοι και ποιες παθήσεις είναι απαγορευτικές για την οδήγηση;

Η οδήγηση από ηλικιωμένους και η ασφαλής μετακίνησή τους αποτελεί ένα παγκόσμιο πρόβλημα λόγω του αυξανόμενου πληθυσμού αυτής της ηλικιακής ομάδας. Επιπλέον, αυτό που πρέπει να έχουμε υπόψη, εκτός της ασφάλειας των οδηγών και των επιβατών, είναι η ανεξαρτησία και αυτονομία που παρέχεται στους ηλικιωμένους, όταν είναι ικανοί να οδηγήσουν, και χάνεται όταν τους αφαιρείται αυτή η δυνατότητα.

Η ικανότητα οδήγησης επηρεάζεται από τα προβλήματα υγείας λόγω γήρανσης, καθώς αποτελεί μια σύνθετη δραστηριότητα (Complex Task) που απαιτεί την υγιή ακεραιότητα πολλών νοητικών και λειτουργικών ικανοτήτων, έτσι ώστε να μην υπάρχουν κίνδυνοι τόσο για τον οδηγό όσο και για τον συνοδηγό και τους συνεπιβαίνοντες στον όχημα και τους υπολοίπους που βρίσκονται στον δρόμο εκείνη την ώρα.

Η συγκροτημένη εξατομικευμένη εκτίμηση της συνολικής ικανότητας οδήγησης πρέπει να λαμβάνει υπόψη το ότι τα ηλικιωμένα άτομα έχουν πολλαπλή νοσηρότητα. Θα πρέπει να δίνεται έμφαση στις νευρολογικές, αισθητηριακές και συναισθηματικές δεξιότητες του ατόμου, καθώς και σε άλλες που έχουν σχέση με την οδήγηση, όπως η όραση και η ταχύτητα αντίδρασης. Η κλινική εικόνα μπορεί να παρέχει μια εκτίμηση για τη γενική ικανότητα του ασθενούς αλλά η κάθε νόσος θα πρέπει να εκτιμάται διαφορετικά. Για παράδειγμα, η άνοια και η νόσος Πάρκινσον χρήζουν μιας διαχρονικής προσέγγισης, λόγω της προοδευτικής τους φύσης.

- Πώς επηρεάζει η έκπτωση των νοητικών λειτουργικών την ικανότητα οδήγησης και ποιος αποφασίζει αν θα πρέπει να οδηγεί κάποιος που έχει άνοια;

Η άνοια ως σύνδρομο στα πρώτα στάδιά της επηρεάζει τις νοητικές και σύνθετες λειτουργίες, όπως την ικανότητα οδήγησης. Συγκεκριμένα, οι λειτουργίες που χρειάζονται στην οδήγηση και επηρεάζονται από τη νόσο είναι οι εκτελεστικές, η ικανότητα προσοχής και η ταχύτητα αντίδρασης και άμεσης λύσης τού εκάστοτε προβλήματος που προκύπτει στον δρόμο. Παρά το γεγονός ότι η οδήγηση είναι μια αυτοματοποιημένη διαδικασία ως προς τον χειρισμό του οχήματος και συνδέεται με την άδηλη μνήμη, παραμένει σύνθετη αναφορικά με την επεξεργασία των ερεθισμάτων.

Αυτό σημαίνει ότι ο ασθενής θα πρέπει να εκτιμήσει σωστά τις αποστάσεις, να χειριστεί πολλά ερεθίσματα ταυτόχρονα, να έχει εστιασμένη προσοχή, να έχει άμεση αντίδραση στον κίνδυνο, αλλά και να ερμηνεύει σωστά τον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Η ικανότητα οδήγησης έχει συσχετισθεί με τη βραχυπρόθεσμη μνήμη, την οπτική παρακολούθηση αλλά και τη βαθμολογία του Mini-Mental State Examination, το οποίο είναι μια σύντομη εξέταση νοητικής των ηλικιωμένων. Οι ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο τύπος και ο βαθμός της νοητικής λειτουργίας είναι οι καλύτεροι προγνωστικοί παράγοντες για την ικανότητα οδήγησης σε σχέση με την ηλικία και τη διάγνωση.

Για τα άτομα με Ήπια Νοητική Διαταραχή (θεωρείται το προστάδιο της άνοιας) που συνεχίζουν να οδηγούν ακόμη και μετά τη διάγνωση, κάποια στιγμή η ικανότητα ασφαλούς οδήγησης θα χαθεί, καθώς η νόσος εξελίσσεται, οι δε επαγγελματίες υγείας δεν είναι εφοδιασμένοι με τις κατάλληλες γνώσεις και την κατάλληλη εκπαίδευση σε αυτόν τον τομέα. Επιπλέον, ενώ παλαιότερα επικρατούσε η αντίληψη ότι σε περίπτωση οποιασδήποτε μορφής νοητικής διαταραχής η οδήγηση θα πρέπει να διακόπτεται, σήμερα δίνεται περισσότερο έμφαση στην παροχή φροντίδας με επίκεντρο τον ασθενή, απορρίπτοντας την παλαιότερη αντίληψη, καθώς η ανεξαρτησία του ασθενούς είναι πολύ σημαντική.

Οι παρεμβάσεις για τα προγράμματα οδήγησης και αξιολόγησης της ικανότητας οδήγησης είναι σημαντικά για την αντιμετώπιση των νοητικών-αντιληπτικών ικανοτήτων και της φυσικής κατάστασης των πασχόντων. Η παύση της οδήγησης βάσει ιατρικών συστάσεων συμβάλλει στην πρόληψη των ατυχημάτων.

Ο ΛΟΓΟΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Δύο ποιήματα της καλής αναγνώστριας του Κόσμου, Σόνια Βαρδάκη, με αφορμή την ονομαστική εορτή του πατέρα Νεκτάριου Ζορμπαλά και τις καταστροφικές πυρκαγιές που πλήττουν την πολιτεία μας. Αν και καθυστερήσαμε λίγο να δημοσιεύσουμε το πρώτο ποίημα, ελπίζουμε ότι θα δώσει χαρά στον γλυκύτατο ιερέα. Το δεύτερο -δυστυχώς- παραμένει ακόμα επίκαιρο. Στη φωτό, με τον Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας κ.κ. Μακάριο την ημέρα του Αγίου Στυλιανού.

Αφιερωμένο στον πατέρα Νεκτάριο

Στις εννέα Νοεμβρίου
όλη η Αίγινα γιορτάζει
του Αγίου Νεκταρίου
μια γιορτή πολύ μεγάλη.

Θαύματα πολλά γινήκαν
και θα γίνονται ακόμα
όσοι έχουμε την πίστη
και πιστεύουμε σε Εσένα.

Ένα θαύμα έχει γίνει
και εδώ στην Αυστραλία
και στους γέρους πάντα δίνει
ο παπάς της Ενορίας.

Το όνομά του δεν το κρύβω
και Νεκτάριο τον λένε
όπου όλοι οι πονεμένοι
τον καημό τους παν και λένε.

Ο Ζαχαρίας Ζορμπαλάς
γεννήθηκε στην Κω
το εβδομήνα ένα ('71)
του δώσανε βαθμό.

Και έγινε διάκονος
άλλαξαν το όνομά του
Νεκτάριο τον φώναξαν
Άξιος στα άμφιά του!

Ο Ιπποκράτης από την Κω
ο όρκος των γιατρών
και ο Πατήρ Νεκτάριος
προστάτης των πτωχών.

Ο Ιπποκράτης για την Κω
είναι ένα διαμάντι
σαν τον Παπά-Νεκτάριο
το Σίδνεϊ δεν βγάζει.

Η Αυστραλία μέσα στις φωτιές

Αυστραλία πατρίδα μου
Και δεύτερή μου μάνα
Σήμερα μέσα στις φωτιές
Ζεις το μεγάλο δράμα.

Καίγονται δάση και βουνά
Καίγονται κατοικίες
Μεγάλες οι προσπάθειες
Σε όλες οι πολιτείες.

Να σταματήσουν τις φωτιές
Κάνουν μεγάλους κόπους
Γι' αυτήν την καταστροφή
Να σώσουν τους ανθρώπους.

Δεν βοηθάει ο καιρός
Κι ο άνεμος με μανία
Στο πέρασμά της η φωτιά
Καίγεται η Αυστραλία.

Σχολεία έκλεισαν πολλά
Καπνός και όλα στάχτη
Έτρεξαν οι πολιτικοί
Και με μεγάλη αγάπη.

Να τους σπρίξουν γρήγορα
Και να τους βοηθήσουν
Γιατί αυτά που χάσανε
Δεν θα ξαναποκτήσουν.